

ВИСНОВОК

рецензента

доктора педагогічних наук, доцента Паньків Людмили Іванівни
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Лі Хуйфан

**«Розвиток музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного
навчання в позашкільних закладах мистецької освіти»,**
поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії
з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Дисертацію присвячено теоретико-методичному дослідженню проблеми розвитку музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного навчання в позашкільних закладах мистецької освіти. У дослідженні Лі Хуйфан застосовано міждисциплінарний підхід до визначення сутності і змісту музикальності молодших школярів, обґрунтування структури та критеріїв сформованості досліджуваного феномена. У дисертації розроблено, обґрунтовано та експериментально перевірено спеціальну методику розвитку музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного навчання в позашкільних закладах мистецької освіти.

Актуальність теми дисертації Лі Хуйфан визначається сучасними потребами модернізації мистецької освіти, зокрема початкового етапу навчання учнів гри на фортепіано. Саме в цей період закладаються і формуються базові слухові та фізичні відчуття, важливі якості і властивості учня щодо сприймання, пізнання, усвідомлення і виконання музики. До особливо значущих якостей належить музикальність, оскільки вона інтегрує музичні здібності, визначає здатність сприймати і відтворювати музику. Автор справедливо визначає можливості розвитку музикальності молодших школярів у процесі безпосереднього навчання гри на фортепіано, оскільки найбільш ефективним шляхом формування особистісних якостей є діяльнісний.

Доцільність розв'язання означеної проблеми зумовлено необхідністю розв'язання визначених автором суперечностей між: музично-педагогічною значущістю розвитку музикальності молодших школярів і недостатньою теоретичною розробкою даних питань; потребою педагогів-музикантів в оптимізації розвитку музикальності учнів молодших класів та відсутністю належного методичного забезпечення цього процесу; між усвідомленням великого значення розвитку музикальності молодших школярів і переважанням усталеної практики фортепіанного навчання.

Мета дослідження полягала в теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці методики розвитку музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного навчання.

Зазначена мета передбачала необхідність постановки і вирішення низки завдань, у процесі вирішення яких автором глибоко вивчено та

проаналізовано значний спектр наукових джерел для з'ясування стану дослідженості окресленої проблеми в науковій літературі та обґрунтовано актуальність дисертаційної роботи; з'ясовано, вивчено і критично схарактеризовано сутність та зміст музикальності молодших школярів, розроблено структуру означеного феномену; обґрунтовано наукові підходи та принципи розвитку музикальності молодших школярів, а саме: особистісно-орієнтований, аксіологічний, комплексний, художньо-інтегральний, культурологічний, суб'єктно-діяльнісний, середовищний; розроблено критерії сформованості музикальності молодших школярів (міра емоційності переживання змісту музичних творів та зацікавленості у музично-виконавській діяльності; ступінь здатності до художньої комунікації з образами твору та у тріаді «музичний твір – викладач – учень»; міра осмислення художньо-образного змісту музичного твору, сформованість музично-виконавських умінь; ступінь рефлексивного усвідомлення власного музичного виконання) та виявлено рівні сформованості музикальності молодших школярів: високий (інтерпретаційний), достатній (усвідомлений), середній (інтенціональний), низький (флуктуаційний); розроблено спеціальну методику розвитку музикальності молодших школярів та експериментально перевірено і доведено її ефективність.

Для досягнення мети дослідження та розв'язання поставлених завдань було використано **методи**: *теоретичні* (аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми, її узагальнення та систематизація для визначення основних концептуальних положень та наукового апарату дослідження, з'ясування структури, критеріїв і показників сформованості музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного навчання, моделювання педагогічного процесу; моделювання – для створення методики розвитку музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного навчання); *емпіричні* (педагогічне спостереження, тестування, бесіди, усне опитування, констатувальний та формувальний експерименти для реалізації завдань дослідження); *статистичні* (методи математичної обробки й аналізу отриманих даних для доведення вірогідності результатів експериментальної перевірки розробленої методики розвитку музикальності молодших школярів й засвідчення її ефективності).

Об'єктом дослідження є процес фортепіанного навчання молодших школярів у позашкільних закладах мистецької освіти. **Предмет** дослідження – методика розвитку музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного навчання.

Науково-теоретичним здобутком дисертанта є обґрунтування сутності, змісту і структури музикальності молодших школярів. Цілком погоджуємось із авторським визначенням музикальності як динамічного особистісного феномена, що інтегрує спеціальні музичні здібності на основі емоційного переживання змісту музичних творів, охоплює емоції, мотивацію до музичної діяльності, виявляє себе в креативності та в єдності із здатністю художньої рефлексії, комунікації та психомоторних якостей створює підґрунтя для художнього виконавства. У структурі означеного феномена виокремлено такі

компоненти: емоційно-мотиваційний, художньо-комунікативний, змістовно-операційний, рефлексивно-інтерпретаційний компоненти.

Стрижнем дисертації є розробка, обґрунтування та експериментальна перевірка методики розвитку музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного навчання. Авторська методика яка базувалась на *принципах* єдності розвитку музичних здібностей та здатності емоційного переживання, художньої комунікації, свідомості, пріоритетності емоційно-естетичного начала над технічно-виконавським; рефлексивності; включала *педагогічні умови*: створення в класі відповідного музично-освітнього середовища як середовища розвитку музикальності, спонукання учнів до художнього осмислення змісту музичних творів, актуалізація рефлексивного усвідомлення власного художньо-виразного виконання і передбачала проведення педагогічної роботи в три *етапи*: емоційно-спонукальний, художньо-перетворювальний, рефлексивно виконавський. Перший етап - емоційно-спонукальний, спрямовано на активізацію емоційно-естетичної сфери осягнення музичних творів та внутрішньої мотивації до сприймання, музично-виконавської діяльності (методи: емоційної драматургії, бесіди, словника естетичних емоцій, щоденника музичних вражень, створення вербального емоційного контексту, художнього діалогу). Другий етап - художньо-перетворювальний, націлений на активізацію художньо-комунікативної взаємодії із музичними творами та спонукання учнів до художнього осмислення їх змісту шляхом переробки музичної інформації, усвідомлення власних музично-естетичних вражень (методи: художнього аналізу, фасилітації, проблемно-пошуковий, порівняння, виконавського опрацювання засобів музичної виразності в смисловому контекстів творів. Третій етап - рефлексивно-виконавський, зорієнтовано на рефлексивне осмислення, самоаналіз та самоконтроль власної музично-виконавської діяльності (методи: інтерпретації, ескізного ознайомлення з музичними творами, рефлексії, емоційно-вольової саморегуляції, створення ситуації успіху).

Досить коректно і переконливо подано результати експериментальної перевірки авторської методики, якісні та кількісні показники, статистичну характеристику даних.

Отже, дисертаційне дослідження Лі Хуйфан має яскраво виражену новизну, теоретичну і практичну цінність.

Наукова новизна дослідження Лі Хуйфан полягає в тому, що вперше здійснено цілісне дослідження розвитку музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного навчання; розроблено й апробовано методіку розвитку музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного навчання на засадах особистісно-орієнтованого, аксіологічного, комплексного, художньо-інтегрального, культурологічного, суб'єктно-діяльнісного, середовищного підходів; визначено критерії, показники та рівні розвитку музикальності молодших школярів, основні принципові положення, комплекс методів і прийомів розвитку музикальності молодших школярів.

Теоретична значущість полягає в подальшому розвитку та вдосконаленню системи фортепіанного навчання учнів у позашкільних закладах мистецької освіти.

Практична цінність дисертації визначається можливістю впровадження в процес фортепіанного навчання учнів позашкільних закладів мистецької освіти методичних засад, принципів, педагогічних умов для розвитку музикальності школярів у процесі навчально-виконавської діяльності; можливістю використання теоретичних висновків та експериментальних результатів дослідження у навчальних матеріалах курсів: «Методика навчання гри на фортепіано», «Основний музичний інструмент», на заняттях із педагогічної практики у закладах вищої освіти мистецького профілю.

Результати дослідження **апробовано** на 10 конференціях (Міжнародних, Всеукраїнських, регіональних) та відображено у 7 **публікаціях** автора, з яких: 2 у фахових виданнях України (категорія Б); 1 – у журналі, індексованому Web of Science , 4 – апробаційного характеру.

Текст дисертації викладено доступною мовою, сучасним науковим стилем з критичним аналізом та висновками. Основні положення та висновки дисертації отримані автором самостійно.

Висновок. Дисертація Лі Хуйфан «Розвиток музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного навчання в позашкільних закладах мистецької освіти» є цілісним завершеним дослідженням, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки мистецтва
і фортепіанного виконавства
УДУ імені Михайла Драгоманова

